

Landschapsmaïs: de ideale maïs voor boer en burger

Landschapsmaïs levert prima voer op en tast het landschap minder aan dan traditionele snijmaïs. Dat blijkt uit twee jaar onderzoek van het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) samen met maïsveredelingsbedrijven en de Vereniging Maashorstboeren in Nistelrode. De kortere maïs, die vooral perspectief lijkt te bieden voor biologische melkveehouders, krijgt ten onrechte veel te weinig erkenning van bedrijfsleven en overheid.

De eerste belangstelling voor landschapsmaïs ontstond vanuit de maatschappelijke vraag naar een maïs die minder prominent in het landschap aanwezig is, die de openheid van het landschap minder aantast en minder ten koste gaat van de verkeersveiligheid. Landschapsmaïs, met een lengte van maximaal 1,70 tot 1,80 meter, komt aan die wensen tegemoet.

Voor de biologische sector lijkt deze maïs goede perspectieven te bieden. Zeker als de korte plantlengte wordt gecombineerd met een zeer kort groeiseizoen: half mei zaaien en begin september oogsten. Deze korte maïs met relatief veel kolf levert een ruwvoer met een zeer hoog zetmeelgehalte en daarmee een zeer hoge energiewaarde. Het is pure krachtvoertel op het eigen bedrijf. Andere voordelen zijn de geringere behoefte aan vocht (beregeningsverbod) en mogelijk een lagere nutriëntenbehoefte (nieuw mestbeleid).

Het korte groeiseizoen geeft meer ruimte in zaai- en oogsttijdstip. De latere zaai staat garant voor een goede kieming en opkomst – ideaal voor waar gewerkt wordt met onbehandeld zaai-zaad. Tevens biedt een laat zaaitijdstip meer mogelijkheden voor een vals zaai-bed en de voor-

jaarstoepassing van drijfmest op kleigrond. En de tijdige oogst maakt een geslaagde nateelt en de teelt van maïs in vruchtwisseling mogelijk. Sommige biologische veehouders zien nu af van de teelt van maïs, vanwege het late oogsttijdstip van de huidige rassen. Dat bemoeilijkt een geslaagde inzaai van grasklaver. Met landschapsmaïs kan al in de eerste helft van september grasklaver worden ingezaaid. Deze vruchtwisseling bevordert het organische stofgehalte, de bodemstructuur en de maïsofbrengst (+15 procent). En de kans op schade van ritnaalden aan maïs na gras is relatief klein.

Prima gangbare teelt

De opbrengst van landschapsmaïs ligt 10 tot 20 procent lager dan van gangbare maïs. Wellicht moeten we deze maïs niet meer beoordelen als ruwvoer, maar als krachtvoer. De opbrengstreductie valt verder goeddeels weg tegen de nauwere rijafstand, het positieve vruchtwisselingseffect en het oogsten van de nateelt of het volggewas.

De jaarlijkse opbrengst per hectare kan vergelijkbaar of soms zelfs hoger zijn als er naast een krachtvoer nog een ruwvoer wordt geoogst. Verder zal de opbrengstreductie op veel bedrijven geen onvolkomenheid zijn omdat zij toch al kampen met een ruwvoeroverschot. Landschapsmaïs is dus zeer interessant voor de biologische snijmaïsteelt, maar ook de gangbare teelt kan er zijn voordeel mee doen.

De toekomst van landschapsmaïs is afhankelijk van de vraag uit de markt. Deze is nog te gering voor maïsverdelers om er volop in te investeren. Gezien alle voordelen die de teelt kan bieden zou de ontwikkeling meer ondersteund moeten worden door Platform Biologica en het Productschap Zuivel, gezien hun inspanningen voor de biologische sector.

Toch geeft PPO het niet op. Het ziet toekomst voor landschapsmaïs. Dit jaar zullen opnieuw demovelden op Aver Heino (proefbedrijf voor de biologische melkveehouderij) worden ingezaaid met tien rassen. Een bijdrage van zes kweekbedrijven, PPO en ASG maakt dat mogelijk. Hopelijk wordt hiermee het idee van landschapsmaïs levend gehouden.

Jos Groten, Projectleider
maïsrassenonderzoek PPO

De oogst van een perceel landschapsmaïs.

Foto: ASG

Met HerinzaaiWijzer economische haalbaarheid berekenen

Het computerprogramma HerinzaaiWijzer berekent of het loont de graszode te vernieuwen. Het programma bepaalt het verschil tussen de kosten van graslandverbetering en de verwachte meeropbrengst in de eerste vijf jaren na herinzaai. Het programma is gemaakt door de Animal Sciences Group van Wageningen UR.

Inschatten van de productieverbetering van grasland blijft de zwakste schakel bij de keuze tussen wel en niet herinzaaien. Als tegelijk de groeiomstandigheden worden aangepakt, vergroot dat de duurzaamheid van de graszode en is herinzaai eerder rendabel. Goed graslandbeheer kan de levensduur van een graszode verlengen of zelfs een matige zode verbeteren; dan is herinzaai niet nodig. Onder goed graslandbeheer wordt verstaan: tijdig inscharen van vee, tijdig maaien en wegmaaien van weideresten en voorkomen van vertrapping. Ook is het belangrijk om de pH van de bodem op peil te houden en probleemonkruiden te bestrijden. De HerinzaaiWijzer adviseert op basis van de economische meeropbrengst of graslandvernieuwing loont. De actuele botanische samenstelling van het te scheuren grasperceel is daarbij de meest bepalende factor. De HerinzaaiWijzer is ontwikkeld in het kader van het programma Nitraatprojecten, gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) en het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM).

De HerinzaaiWijzer is gratis te downloaden van:

www.pv.wur.nl/Producten/Software/Websoftware/HerinzaaiWijzer/index.asp

Het praktijkrapport 82 'De HerinzaaiWijzer als hulpmiddel bij afweging van graslandvernieuwing' met de uitgangspunten en voorbeeldberekeningen is te downloaden van: www.pv.wur.nl/producten/praktijknet/zoeken/antwoord/praktijkrapport/rsp/82.pdf

Beter management verbetert mineralenbenutting fors

Managementmaatregelen, zoals minder voer en mest aankopen, leiden tot een betere benutting van stikstof (9 procent) en fosfaat (18 procent). Ondanks de lagere voeropname produceerden de koeien ongeveer evenveel melk en vlees. En als de lagere stikstofaanvoer beter wordt verdeeld, heeft dat geen gevolgen voor de gewasopbrengst. Dat blijkt uit onderzoek van Plant Research International op de bedrijven van Koeien & Kansen.

Op de Koeien & Kansen-bedrijven is de gemiddelde mineralenefficiëntie in de afgelopen jaren fors toegenomen. Voor stikstof (N) gaat het om een toename van 25 procent in 1997/1998 naar 34 procent in 2002. In 2003 is de efficiëntie licht gedaald naar 31 procent. De fosfaatbenutting (P₂O₅) steeg van 46 procent in 1997/1998 naar 64 procent in 2002, om vervolgens weer af te nemen tot 58 procent in 2003.

De verbetering van de mineralenbenutting in de eerste jaren, is toe te schrijven aan een verbeterd management. De bedrijven wisten dezelfde productie te realiseren met minder voeraanpakken en minder kunstmest. De matige efficiëntie in 2003 was het gevolg van de weersomstandigheden waardoor de gewasopbrengsten tegenvielen. In het nieuwe mestbeleid heeft Nederland gebruiksnormen opgenomen om mineralenverliezen te beperken. Verbeteren van de mineralenbenutting op een bedrijf is dan vaak nodig om de productie op peil te houden.

Voor meer informatie: rapport 30: 'Hoe efficiënt worden de mineralen benut in Koeien & Kansen', door Jouke Oenema en Frans Aarts, PRI. Het rapport is gratis te downloaden van de website www.koeienenkansen.nl

Ruimte voor ruimte

Geen huizen en stallen dit keer, maar andere ruimte. 'Netwerken in de Veehouderij' helpt netwerken van veehouders hun ruimte te vergroten. Hiermee bedoel ik: het creëren van meer oplossingsrichtingen. De netwerkdoelen kunnen via verscheidene nieuwe wegen worden bereikt. Een netwerk dat bijvoorbeeld de samenwerking wil opschalen, kan veehouders zoeken die hetzelfde willen. Ook kan geprobeerd worden om het werkgebied van het netwerk te vergroten door verbinding te zoeken met andere partijen die bereid zijn om in het netwerk te investeren. Daarbij denk ik niet direct aan bekende financiers, maar vooral aan nieuwe financiers; deze nieuwe verbindingen vergroten dus de ruimte van het netwerk.

Door je individuele ruimte in een samenwerking te verkleinen, vergroot je de gezamenlijke ruimte. Of anders gezegd, door samen te werken is het mogelijk om als netwerk meer duurzame oplossingsrichtingen te creëren. Daar pluk je als individuele netwerkdeelnemer natuurlijk ook weer vruchten van.

Het verkleinen van je eigen ruimte is niet gemakkelijk. Dat geldt niet alleen voor veehouders. Ook adviseurs en onderzoekers vinden het vaak fijn om hun eigen gang te gaan. Overigens vind ik dat dit ook tot op zekere hoogte moet kunnen. Toch is het goed dat ook zij kijken naar de verruiming die samenwerking biedt.

Nog een voorbeeld uit 'Netwerken in de Veehouderij'. Enkele netwerken worden in 2006 begeleid door een netwerkbegeleider van Wageningen UR en een adviseur. Vooraf verwachtte menigeen dat beiden een zo groot mogelijk deel van de samenwerking voor zichzelf zouden opeisen. Ik merk dat dit niet zo is. Ook hier verkleinen begeleiders en adviseurs hun ruimte en gunnen elkaar en het netwerk meer ruimte. Door deze constructieve samenwerking krijgen ze meer mogelijkheden om een nieuwe rol te vervullen: het met elkaar creëren van kennis die er toe doet en die direct toepasbaar is voor het netwerk. Een houding die hen, gezien de veranderingen die nog zullen plaatsvinden in de kennisinfrastructuur, geen windeieren zal leggen.

Daarom ruimte voor ruimte!

Maarten Vrolijk
Programmaleider Wageningen UR
Netwerken in de Veehouderij